

Beérkezett könyvek

FILOZÓFIAI PSZICHOLÓGIA

DON ROSS, ANDREW BROOK and DAVID THOMPSON (eds): *Dennett's philosophy: A comprehensive assessment*. MIT Press, Cambridge, 2000, X + 395 oldal, paperback, 15,95 angol font

A nálunk is jól ismert filozófus munkáit értékelő 15 tanulmányból vannak a pszichológiát érintő témák. A 'hozzáállások' keletkezése, a szándékelt értelmzés gyökerei, a radikális adaptációs magyarázat a lelki életre s a tudat elbeszélés szempontú elmélete tartoznak ide.

EVOLÚCIÓS PSZICHOLÓGIA

CZIKO, GARY: *The things we do. Using the lessons of Bernard and Darwin to understand the what, how, and why of our behavior*. MIT Press, Cambridge, 2000, XI + 290 oldal, paperback, 25,95 angol font

Darwin és Claude Bernard a történeti hősök, akiken keresztül a könyv bemutatja, hogy a megismerés magyarázati modelljeiben szükség van a mai evolúciós pszichológiában sokat hangsúlyozott adaptációs szempontra. Ezt az adaptációt azonban a klasszikus funkcionálisnak megfelelően belülről is tekinteni kell, a megismerést mint mozgó szükségletkielégítő rendszert tekintve.

HILARY ROSE and STEVEN ROSE (eds): *Alas, poor Darwin. Arguments against evolutionary psychology*. Jonathan Cape, London, 2000, 292 oldal, 17,99 angol font

15 kritikai dolgozat a mai evolúciós pszichológiáról. A bevett evolúciós szemlélet számos vonatkozását kérdőjelezi meg: az ultraadaptációs szemléletet, az innatizmust, a genetikai laza használatát, a mozgató tényezők háttérbe szorítását, a részképességek (modulok) megalapozatlan szaporítását, a tanulás elhanyagolását és a nők lekezelését. A kritikák a szakmailag megalapozottól a zsurnalisztikus ideológiáig terjednek.

SCHULKIN, JAY: *Roots of social sensibility and neural function*. MIT Press, Cambridge, 1999, XVII + 206 oldal, 25,95 angol font

A társas megismerést egyszerre tekinti mint idegrendszeri funkciót és mint fejlődési eredményt a gyerekeknél, s mint különleges evolúciós teljesítményt az embernél. A könyv gazdag pszichofiziológiai anyaga a legérdekesebb: az elmeszocialitás feltételei között a csökkentett agressziót emeli ki. A tervezési funkciók részletes elemzése az evolúciós elemzést kombinálja a prefrontális terület pszichofiziológiájával.

PEDAGÓGIAI PSZICHOLÓGIA

JEROME BRUNER: *The culture of education*. Harvard University Press, Cambridge, 1996, XVI + 224 oldal, 24,95 USA dollár

A kiváló pszichológus újabb, elbeszélő elméletének esszégyűjteménye. Vázolja azt a felfogást, amely szerint a világ megközelítésének van egy paradigmaticus, kategória központú, s egy elbeszélő központú módja. Az utóbbit mint elhanyagolt felfogást állítja előtérbe. Bemutatja, hogyan segít a külvilág tagolásában az elbeszélések gyakorlata, s hogyan válik ugyanez a társak és az Én megkonstruálásának is eszközévé. A kultúrák elbeszélő mintázatainak összehasonlítása, a nevelési célok kognitív megismerési módok szerinti osztályozása, a kognitív szemlélet történeti elemzése egészítik ki a Bruner-től elvárt módon kiválóan megírt kötet távlatait.

DÖRNYEI, ZOLTÁN: *Teaching and researching motivation*. Longman, Harlow, 2000, XII + 295 oldal, 23,95 angol font

A kiváló áttekintés egy sajátos szempontból nézi a motivációt: miért tanulunk és használunk nyelveket? A didaktikusan kibontott munka megmutatja, milyen módszerek (osztálytermi, kérdőíves és életbeli eljárások) és elméletek, például a külső és belső motiváció szociálpszichológiai elméletei irányítják az alkalmazott nyelvészeti motivációkutatást. A pszichológus egyszerre kap összefoglaló útmutatót saját elméletei használatához, s igen jól kifejtett kutatási tanácsokat.

PSZICHOLINGVISZTIKA

JENKINS, L.: *Biolinguistics: Exploring the biology of language*. Cambridge University Press, Cambridge, 2000, XIII + 264 oldal, 24,95 angol font

Érdekes szintetikus próbálkozás. A szerző lényegében a Chomsky-követők velünk születettség elveiből indul ki, s próbálja meg összefoglalni mindazt, amit a nyelv keletkezéséről, a nyelvi egyetemes jegyekről, a gyermeknyelvről, a nyelvfeldolgozás biológiájáról s a nyelvi zavarok keletkezéséről tudunk. Néhol túl nagyot markol, ugyanakkor a könyv mint kiinduló olvasmány ott is hasznos, ahol a szerző kissé verbálissá válik.

NEWCOMBE, NORA S., HUTTELOCHER, JANELLEN: *Making space: The development of spatial representation and reasoning*. MIT Press, Cambridge, 2000, XII + 262 oldal, 32,95 angol font

A kognitív fejlődési sorozatban megjelent kötet a téri gondolkodás fejlődésében mutatja meg azt a személetet, amely gazdagon előkészített, de mégsem veleszületett rendszerekben gondolkozik a megismerés fejlődéséről, ahol sajátos elvárásaink vannak a környezeti bemenetre. Csecsemőkutatásokat mutatnak be a szerzők arra, hogy a téri tanulás viszonylag kései fejlemény (2. életév), később pedig – különösen a vonatkoztatási rendszerek kialakítása során – összekapcsolódik a nyelvi fejlődéssel és a külső leképezések (például vázlatok, térképek) gondolati felhasználásával.